

Література:

1. Закон України Про пробацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19#Text> (дата звернення 08. 10. 2022).
2. Богатирьова О. І., Олефір Л. І. Застосування пробації в Україні : теорія і практика: навчальний посібник / за ред. професора І. Г. Богатирьова. Чернівці : Десна Поліграф, 2019. 208 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-264-0-22>

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕНІТЕНЦІАРНИМИ УСТАНОВАМИ АНГЛІЇ, ПІВНІЧНОЇ ІРЛАНДІЇ, ШОТЛАНДІЇ ТА УЕЛЬСУ (ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА)

Шуліка В. І.

*аспірант кафедри теорії та історії держави і права
Волинського національного університету
імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Постановка проблеми. Функціонування органів пенітенціарної системи Великобританії часто називають зразковим саме через високу ефективність виправних заходів, що застосовується до в'язнів, ступінь їх «перевихованості», а також низький, у порівнянні з Україною, рівень злочинності. Пенітенціарні системи Великобританії та України мають низку схожих рис, серед яких можна виокремити однаковий територіальний поділ виправних закладів (місцевого та загальнодержавного значення); чіткий розподіл функцій адміністрування та управління в'язницями; ієрархічність і підпорядкованість установ виконання покарань центральним органам виконавчої влади; підзвітність уповноваженим особам тощо. Однак, на сьогодні рівень злочинності в Україні та показники повторно вчинюваних злочинів залишаються високими. Варто додати, що в Україні з лютого 2016 року триває реформа пенітенціарної системи, робота щодо забезпечення якої продовжується й нині. Однак і до сьогодні не було здійснено порівняльно-правового аналізу особливостей функціонування пенітенціарної системи Великобританії загалом та її адміністративно-територіальних одиниць зокрема, що підтверджує **актуальність** обраної тематики дослідження.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку із специфічним адміністративно-територіальним устроєм Великобританії, нормативно-правовим актам, що регулюють діяльність пенітенціарної системи, властиві похідні від нього особливості. Наприклад, закон «Про

в'язниці» Північної Ірландії, 1953 (Prison Act (Northern Ireland, 1953)) [1] та закон «Про в'язниці» Шотландії, 1989 (Prisons (Scotland) Act 1989) [2]. Цікаво, що у статті 1 закону «Про в'язниці» Північної Ірландії, 1953 так само, як і Закон «Про в'язниці», 1952 [3] вказує, що саме міністерство юстиції є органом, відповідальним за забезпечення та утримання в'язниць, а також за загальне регулювання, керівництво та нагляд за в'язницями та в'язнями, тобто законодавець у цьому випадку є послідовним, на відміну від врегулювання цього ж питання у Тюремних правилах. Більш детально проілюстровані особливості управління установами виконання покарань у Великобританії у Таблиці 1, що наведена нище.

Таблиця 1

<i>Адміністративно-територіальна одиниця</i>	<i>Органи та посадові особи, що здійснюють управління, нагляд та контроль над діяльністю установ виконання покарань</i>	<i>Назва документу / номер статті</i>
1	2	3
Англія	1. Державний Секретар (The Secretary of State) <i>(затверджується Парламентом)</i> 2. Головний інспектор в'язниць Її Величності (Her Majesty's Chief Inspector of Prisons) <i>(нідзвітний Державному Секретарю)</i> 3. *Міністр державної служби (Minister for the Civil Service)	Prison Act, 1952 (Chapter "Central administration") (документ в поточній редакції від 28.07.2014)
Північна Ірландія	1. Державний Секретар (The Secretary of State) 2. Департамент юстиції (The Department of Justice)	Prison Act (Northern Ireland) 1953 (Art. 1 (1) в чинній редакції від 01.06.2018)
Шотландія	1. Державний Секретар (The Secretary of State) – загальне керівництво в'язницями. 2. Головний інспектор в'язниць Її Величності в Шотландії (Her Majesty's Chief Inspector of Prisons for Scotland) 3. **Координатори моніторингу в'язниць (prison monitoring coordinators). 4. *** Парламент Шотландії 5. Міністри Шотландії	Prisons (Scotland) Act 1989 Art.1(чинна редакція від 01.01.1998)

Закінчення таблиці 1

1	2	3
Уельс	За правилами, передбаченими в законі «Про в'язниці» 1952 (Англія).	Відсутній спеціальний нормативний акт. Регулювання здійснюється з урахуванням норм і правил Частини 11 Кодексу практики здійснення функцій соціальних служб та розділу 11 Закону про соціальну службу та благоустрій, 2014.

* До особливих функцій Державного Секретаря в Англії, відповідно до Закону про в'язниці 1952 року належить функція *встановлення заробітної плати* посадовим особам і службовцям пенітенціарних установ, яку він повинен визначати з наданих Парламентом коштів за погодженням із Міністром державної служби (Minister for the Civil Service) (Art.3 X1 Prison Act, 1952 в чинній редакції від 03.02.1995). Державний Секретар в Англії здійснює загальне керівництво в'язницями, укладає контракти та виконує інші дії, необхідні для утримання в'язниць і ув'язнених, а також подає щорічний звіт про кожну в'язницю до парламенту (Art. 4, 5 X1 (1) Prison Act, 1952) [3].

**До повноважень Головного інспектора в'язниць Її Величності в Шотландії відповідно до пункту "e" ст. 7 закону «Про в'язниці» Шотландії 1989 належить давати інструкції координаторам моніторингу пенітенціарних установ щодо виконання ними своїх функцій.

***Головний інспектор в Шотландії повинен представити Парламенту Шотландії звіт про виконання своїх функцій відповідно до закону «Про в'язниці» Шотландії, 1989 та копію будь-якого звіту, складеного координатором моніторингу пенітенціарної установи відповідно до розділу 7B(6)(b) або (c) закону «Про в'язниці» Шотландії, 1989.

Нами було досліджено, що спеціального нормативно-правового акта, який здійснює регулювання функціонування пенітенціарної системи в Уельсі, як наприклад в Північній Ірландії чи Шотландії, не існує. А відтак, резюмуємо, що таке регулювання здійснюється за загальними правилами Закону «Про в'язниці» 1952 (Prison Act 1952) з урахуванням норм і правил Частини 11 Кодексу практики здійснення функцій соціальних служб (авт.) (Code of Practice on the exercise of social services functions) та розділу 11 Закону про соціальну службу та благоустрій (авт.) (Social Services and Well-being (Wales) Act, 2014) (Уельс) [4].

Висновки. В результаті проведеної порівняльно-правової характеристики діяльності пенітенціарних систем Англії, Північної Ірландії, Шотландії та Уельсу можна зробити наступні висновки:

– По-перше, положення нормативно-правової бази, що регулює діяльність пенітенціарної системи Великобританії описують лише систему органів пенітенціарної системи, які здійснюють керівні, законотворчі та контрольні функції, втім не можна сказати про те, що

вони регулюють діяльність пенітенціарних систем Північної Ірландії, Шотландії та Уельсу повною мірою, оскільки в законодавстві Англії немає норм, що регулюють конкретні правовідносини всередині вказаних систем. Не зважаючи на це, Великобританія демонструє високий рівень узгодженості та взаємоконтролю діяльності посадових осіб пенітенціарних систем.

– По-друге, можна констатувати про високий рівень взаємозв'язку та диспозитивності інститутів управління пенітенціарних систем та посадових осіб в Англії, Північній Ірландії, Шотландії та Уельсі. Наприклад, Департамент юстиції у Північній Ірландії повинен виконувати свої функції у відповідності до дій Державного секретаря, а в'язничні правила, встановлені Департаментом, діють відповідно до в'язничних правил, встановлених Державним секретарем.

– Досвід функціонування пенітенціарних систем у Великобританії вважаємо за доцільне використати при побудові принципів та моделі взаємofункціонування органів та посадових осіб пенітенціарної системи в Україні.

Література:

1. Про в'язниці Північної Ірландії, 1953: Закон. URL: <https://www.legislation.gov.uk/apni/1953/18/section/> (дата звернення: 12.08.22)
2. Про в'язниці Шотландії, 1989: Закон. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/45/section/7> (дата звернення: 12.08.22).
3. Про в'язниці, 1952: Закон. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Geoband1Eliz2/15-16/52/section/5A> (дата звернення: 12.08.22)
4. Офіційний сайт уряду Уельсу URL: <https://gov.wales/sites/default/files/consultations/2018-01/141027pt11annexden.pdf> (дата звернення: 19.08.22).